

Szembesítés

Csurka István drámáját joggal tekinthetjük szembesítésnek egy különös bírósági eljárás során. A hatodik koporsó egy nemzet halálra ítéelésének, a magyarság sorsának a szimbóluma a színpadon, egy velejéig romlott bíróság és egy aljas bírósági színjáték keretében. Itt bűnösök ítéleznek az áldozat felett. A szembesítés célja a XX. század bűnöseinek kihallgatása az áldozat képviselőjében színpadra állított koporsó jelenlétében. A szembesítést és a kihallgatást a hatodik koporsó apródja irányítja. A helyszín Versailles, egy tárgyalóterem, ahol azok gyülekeznek, akik egy Közép-Európában ezer éve hazát, majd önálló államot teremtő európai nemzet szétszaggatását készítik elő az európai győztes és demokratikus hatalmak nevében. Egyúttal már itt és ekkor (1919 februárjában) azt is elrendezik, hogy a nemzetgyilkosság története a maga nyers valóságában soha ki ne derüljön, a legfőbb bűnösök maradjanak örökre háttérben, mint volt akkor is, amikor a bűnt elkövették. Az urak melleleg a történelem meghamisítására is szövetkeznek tehát. Ezért tekinthetjük – az íróval együtt – ezt a drámát harcnak a történelemhamisítás ellen, a „történelemhamisítás ősi technikájának bemutatásával”, azaz leleplezésével.

Csurka István dokumentumdrámát írt. Alapját az első világháborút lezáró úgynevezett béketárgyalások különféle dokumentumai adják. Benne a fikció egy magyar tudományostechnikai találmány, melynek révén hitelesen felidézhetők a múlt eseményei, szereplői úgy, hogy a történelmi igazságokat és az események mozgató rúgóit ne lehessen lehazudni és a bűnösök egy csoportjának a kilétét eltitkolni. A döntés-előkészítő bizottság tagjai, tehát a trianoni döntésekért a fő felelősséget viselők számára láthatatlan marad a személy, aki

a leleplezést irányítja, hogy munkájában ne tudják korlátozni, ne tudják őt megsemmisíteni. Ő a hatodik koporsó apródja, aki a koporsóban elhozta ide nagyapját, az ötvenhatos hőst, a kivégzett forradalmárt, akit kizárólag erre a szembesítésre megelevenít. Szerepel a darabban még egy Harchow nevű amolyan elővárosféle figura a maga üvegkalitkájával és süllyesztőjével együtt, aki titkosszolgálati megfigyelője, ellenőre a tanácskozásnak. Ő mindent lát és hall, ha kell, eltűnik a süllyesztőben és megjelenik újra. Fegyver van nála, szükség esetén, ha valaki eltérne a tervezett programtól, akár le is löheti. Akár maga Clemenceau is lehetne az áldozat, ha komolyabban belezavarna a tárgyalás előre megírt forgatókönyvébe és azzal veszélyeztetné a meghatározott végeredményt.

Három történelmi korszak kapcsolódik egymáshoz a drámában a szereplők által: 1919 Versailles, a trianoni békediktátum ideje, 1956, a magyar forradalom és szabadságharc és az utána következő megtorlás korszaka, valamint a XX. század nyolcvanas-kilencvenes éve, a „rendszerváltás”, a Nagy Imre és mártírtársai temetését követő évek. Vagyis egy tragikus történelmi folyamat, melynek XX. századi forrása az első világháború és a trianoni diktátum. Aki minden áron bele akar kötni a dráma történelmi folytonosságot felmutató és a magyar tragédia eredetét vizsgáló szemléleti és szellemi alapjába, írói látásmódjába, az kezheti mindjárt itt. Támadhatja azzal, hogy nem lehet későbbi eseményeket egyetlen korábbira visszavezetni, az ok-okozati összefüggések sokkal bonyolultabbak, és különben is túlságosan gyakran emlegetjük Trianont mint minden bajunk eredőjét. Aki ezzel támadná az író, annak nem sok judíciuma van a történelemhez és a politikához, vagy nem akarja tudni, hogy

mindmáig minden politikai lépésünket meghatározza az a tény, hogy az országot egyharmadára csonkították, életfeltételeit a végletekig zsugorították, katonailag védtelenné tették, népének jelentős részét pedig kiszolgáltatottá az utódállamok bosszújának és beolvasztó politikájának. Ha nemcsak a magyar történelemben, hanem Európa egész történetében nézzük a versailles-i döntéseket, akkor is tagadhatatlan annak minden ott programozott következménye, a második világháborúval együtt. Aki mindezt Csurka történelmi túlzásaiként akarja a köztudatba ültetni, annak figyelmébe ajánljuk – többek között – a francia Henri Pozzi a harmincas évekbeli Európának és elsősorban saját hazájának szóló figyelmeztetését: A háború visszatér. A magyarsággal szemben elkövetett gyalázatról pedig így szól: „A háborúban legyőzött államok közül egyiket sem sújtották olyan kegyetlenül, egyikre sem raktak annyi erkölcsi és anyagi terhet, mint Magyarországra. Magyarországot nem bűntették. Magyarországot kivégezték.”

Nemcsak a döntéshozók tájékozatlansága, Beneš és társai gátlástalan magyarellenes aknamunkája, hanem a nagyhatalmakat már akkor is kézben tartó érdekkörök kíméletlen önérvényesítése, világuralmi törekvése sodorta magával az egész döntést előkészítő folyamatot és magát a végső úgynevezett rendezést. Ezeknek az érdekköröknek lételemük a pénz, népek, nemzetek, államok kiszolgáltatottsága. Nekik kellene a háborúk, a hadiszállítók, a hitelezők, a seftelők mesés haszna mások vérén és halálán a frontokon. Ezért van már a versailles-i előkészítő folyamatba becsomagolva együtt a náciizmus, a fasizmus, a bolsevizmus, és ahogy a drámában elhangzik: maga Hitler és Sztalin. Ezt a csomagot küldte Versailles Európának. Erről szól A hatodik koporsó.

A háttérben oly eredményesen munkálkodó, már említett érdekkörnek a leleplezése valójában az, ami némelyek kedélyét ma annyira feldúlja, és olyan mértékben sérti ismét csak önérdéküket, hogy attól hideglelést kapnak. Azokról a „nemzetközi” utódokról van szó, akik esetleg nem is tartoznak a jól ismert bankházak közvetlen hatókörébe, csak éppen kedvezményezett és futtatott figurái azoknak.

A dráma bemutatása ellen háborgóknak nem is a drámaíró történelemszemlélete, nem is a versailles-i történet általános értelmezése érdekes, hanem az, hogy a színpadon majd reflektorfénybe kerülnek olyanok, akik mindmáig felelősséggel tartoznak a múlt század minden iszonyatáért, de eddig maradtak a félhomályban, legalábbis a nagy nyilvánosság számára láthatatlanul. Ezért irtóznak annyira az utódok a darab színrevitelétől. Nem azokról az államférfiakról, miniszterekről és miniszterelnökökről van szó tehát, akik felelőssége ugyan semmi esetre sem vitatható, akiket Trianon kapcsán amúgy is minduntalan emlegetünk, de akik maguk is ennek az említett körnek, vagyis a drámában feltárt háttérhatalomnak a rablásában döntöttek, minden igazságérzet és józan előrelátás ellenére: Clemenceau, Gróf Vinci, De Martino, Balfour vagy a Versailles-ből szinte menekülve távozó Wilson elnök, aki végül nem volt hajlandó aláírni a diktátumot. Nem is csupán Benešről és falánk társairól, hiszen joggal hangzik el a kérdés Csurka drámájában, végtére is: „Ki az a Beneš”, mitől lenne egymagában ez a nemzetközi hazudozó, csaló, eszelős magyarfaló világpolitikai tényező?

Más nevek, más személyek megjelenítése borzolja most az utódok kedélyét. Ott ülnek majd a színpadon (vagyis a bizottsági tárgyalóasztalnál) a valóban nemzetközi politikát csináló bankárkaszt prominens figurái és ők irányítják a dolgok menetét: Rothschild, House ezredes, Baruch, Jacob Schiff – a teljesség igénye nélkül. Érdemes lenne az ő személyes történetüket egyenként nyomon követni. Nekünk azonban elég annyi, hogy valamiképpen mindannyian a Rothschild-keltetőből bújtak elő, mentek Amerikába küldetéssel „szerencsét próbálni”, vagy már korábban bevándorolt családok leszármazottai, és lettek hatalmas vagyonok tulajdonosai, titkos társaságok befolyásos vezetői, az amerikai elnök legszűkebb körében az események, lényegében az amerikai politika irányítói. House ezredes például a FED-ben, vagyis a sajátos módon magánkézben lévő amerikai központi bankban érdekelt és egyben Wilson elnök tanácsadója, a Külkapcsolatok Tanácsában állítólag ő a valódi elnök. Baruch spekuláns, bankár, ugyancsak

Wilson elnök tanácsadója. Jacob Schiff egy rabbi fia, szintén bankár, ez idő tájt őt tartják a Wall Street „főnökének”, valamint a bolsevizmus legnagyobb amerikai támogatójának. Véletlenül mindannyian a trianoni döntést előkészítő bizottság tagjai és hangadói. Véletlenül valamennyien zsidók, és ez az, amitől Csurka István drámája antiszemita darab, betiltandó, letiltandó, száműzendő minden térről, de főképpen a színpadról. Mert a leleplezés, amennyiben az zsidókat is érint, a színházi bemutató letiltásáért most aláírásokat gyűjtögetők szemében antiszemitizmus. Mi lenne, ha ezek az emberek egyszer rászánnák magukat arra, hogy magukat is szembesítsék az általuk tabunak tartott tényekkel és igazságokkal? Alighanem nyugodtabb és biztonságosabb lenne úgy a világ mindenkinek.

A darab végén jönnek a rendelt szállítómunkások (a mai Európára jellemzően egy fekete afrikai és egy algériai). Elborzadnak a koporsóban fekvő, drótokba csavart és arccal a földnek fordított, így eltemetett, kivégzett for-

radalmár látványától. Majd közlik, hogy ilyen esetben felárat kell fizetni a szállításért. Mehet, mondja a hatodik koporsó apródja, „meg van fizetve”. Mehet a koporsó a halott magyar forradalmárral a Gare de l'Est-re, onnan indulnak a vonatok Budapestre, mint Ady korában is, akinek híres költeménye biztosan élt Csurka István fejében, amikor a párizsi pályaudvar nevét leírta.

A hatodik koporsó az író két utolsó drámájának egyike. Valószínűleg gazdag drámaírói munkásságának legfontosabb darabja. A nemzetgyilkossági kísérlet szereplőit leleplezi, őket a nemzet koporsójával szembesíti, minket szembesít újra és drámai erővel, megrázóan, katarzissal XX. századi történelmünk tragikumával. Akinek e dráma olvastán csak az fáj, hogy színpadra kerül, és azért fáj, mert néhány zsidó bankár mérhetetlen cinizmusát mutatja fel, annak súlyosan beteg lehet a tudata. Annak komoly baja lehet a hovatarozásával.

2012.09.04.

